

VERENIGING VAN GEPENSIONEERDEN "HET GOOI"

INFORMATIE BULLETIN

Kerstbijeenkomst maandagmiddag 18 december

39^e jaargang nr. 4

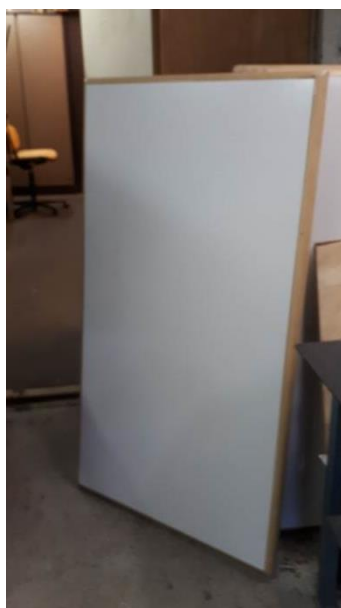
December 2023

Gratis af te halen

Deze tafelbladen zijn overgebleven toen we de tafels in de sociëteit vermaakt hebben tot kleinere vierkante tafels.

De bladen zijn 140 x 80 x 5 cm.
Er zijn er nog 7, voor liefhebbers gratis af te halen.
Neem daarvoor contact op met het bestuur.

Let op:
de bladen zijn behoorlijk zwaar.

In dit nummer

<i>Gratis af te halen</i>	2
<i>Van de redactietafel</i>	4
<i>Van de bestuurstafel</i>	5
<i>Kerstbijeenkomst maandag 18 december</i>	6
<i>Over het PME pensioen</i>	7
<i>Zorgverzekering 2024</i>	8
<i>Herinnert u zich deze nog?</i>	9
<i>Kerststerren</i>	10
<i>Zij die uit ons oog verdwenen</i>	14
<i>Leuk om langs te gaan?</i>	15
<i>Een reis door vulpenland</i>	16
<i>De keerzijde van AI</i>	20
<i>Boekbespreking</i>	22
<i>Ten slotte</i>	25

Van de redactietafel

Als u dit bulletin leest hebben we de verkiezingen achter de rug. Het zal wel even duren voor we een nieuwe regering hebben, wat de zo nodige beslissingen, o.a. over ons pensioenstelsel, niet ten goede komt. Maar daar hebben we met z'n allen geen invloed op. Laten we het beste er maar van hopen.

Met dit nummer sluiten we de 39^e jaargang van het Informatie Bulletin af. Het is geëvolueerd van een gestencild blaadje naar het u zo vertrouwde kwartaaltijdschriftje waar we met z'n allen blij mee zijn als blijk van bestaan van onze vereniging.

Er waren diverse reacties op het vorige nummer, wat altijd leuk is. En er is ook weer een bijdrage van 'onze wetenschapsmedewerker' Pierre Joosten, waarvoor veel dank. Hopelijk inspireert dat anderen om zich ook eens aan een bijdrage te wagen. Ik blijf het maar zeggen, de aanhouder wint.

We hebben weer een kerstbijeenkomst in het vooruitzicht, en hopelijk fijne en gezellige feestdagen. Voorlopig maar weer veel leesplezier en wellicht tot ziens op 18 december.

Herman Goossens

p.s.

Om kostenredenen wordt het bulletin nog steeds uitgebracht in zwart-wit, maar op onze website kunt u veel afbeeldingen en foto's bekijken in kleur, en kunt u ook doorklikken naar achtergrondinformatie.

Sluitingsdatum kopij voor het volgende nummer: 5 februari 2024

Van de bestuurstafel

Voordat je er erg in hebt komt het einde van 2023 alweer in zicht. We hebben toch weer een bewogen jaar achter de rug met wereldwijd gezien nog veel ellende te verwachten. Israël, Oekraïne Soedan, Congo om maar eens wat te noemen. Genoeg om je zorgen te maken.

Maar uw vereniging van gepensioneerden (VGG) gaat hopelijk ook weer een gezellige kerstviering organiseren. We hebben besloten om de grote zaal achter de Vituskerk niet meer te gebruiken omdat we ons er zo langzaam maar zeker er een beetje verloren voelden. Het aantal leden/donateurs dat acte de présence gaf werd de afgelopen jaren steeds minder. Dat is natuurlijk te verwachten als je beseft dat de lijst van overledenen allang de aanwas van nieuwe leden overschrijdt. Zo is dat nu eenmaal. Het zij zo.

Gelukkig hebben wij voor onze kerstbijeenkomst een wat kleinere zaal kunnen vinden waar we ons wat meer op ons gemak zullen voelen, namelijk in het wijkcentrum De Koepel in de wijk Kerkelanden in Hilversum. Details vindt u elders in dit Informatie Bulletin

We zullen dan wel afscheid moeten nemen van de zorgen van John Tabak en zijn assistenten Ria Sloot en haar kleindochter Talitha Floor. Er is daar bediening door vrijwilligers uit het wijkcentrum, zodoende. Wel zullen we weer een kerstverhaal te berde brengen en natuurlijk zijn er hapjes, drankjes en bij vertrek een kerstcadeautje om op te eten.

We hopen op een goede opkomst. Alle leden en donateurs die niet kunnen komen wens ik alvast prettige feestdagen en een goed 2024.

Wim Gooiker
Voorzitter

Kerstbijeenkomst maandag 18 december

Leden en donateurs van de VGG worden hartelijk uitgenodigd op de jaarlijkse kerstbijeenkomst.

De kerstbijeenkomst zal dit jaar worden gehouden in Wijkcentrum De Koepel van Versa Welzijn. Dit centrum is gelegen in de Kerkelanden, tegenover de AH-ingang van het winkelcentrum, Kapittelweg 399^A.

Er is parkeergelegenheid voldoende vanwege de aanwezigheid van het winkelcentrum.

Vanaf 14.15 uur is de zaal open en bent u van harte welkom.

Het bestuur van de VGG doet zijn uiterste best om u een gezellige middag te bezorgen. Onder het genot van een hapje en een drankje kunt u deze middag met oude bekenden samenzijn. We kunnen ook weer luisteren naar een kerstverhaal. Na afloop ontvangt u een kleine kerstattentie, waarvan u thuis nog even kunt nagenieten.

Bent u slecht ter been en woont u in de regio, maar wilt u toch graag komen, neem dan even contact op met Jan Rebel, secretaris, tel. 035-5256649.

Graag tot ziens.

Het bestuur

Over het PME pensioen

Zoals u wellicht weet, heeft de Vereniging van Gepensioneerden van PME (VGPMÉ) besloten om de VGG niet als vereniging toe te laten tot haar organisatie. Dit betekent dat wij geen invloed meer kunnen uitoefenen op het beleid en de besluiten van PME namens onze leden.

Bovendien heeft de Federatie van Philips Verenigingen van Gepensioneerden aangegeven dat zij alleen de belangen wil behartigen van gepensioneerden die onder het Philips Pensioenfonds vallen, ook voor de aansluiting bij de Koepel van Gepensioneerden. Dit betekent dat onze PME gepensioneerden ook geen vertegenwoordiging meer hebben bij de Koepel, die op landelijk niveau opkomt voor de rechten en belangen van gepensioneerden.

Wij willen u daarom oproepen om zelf lid te worden van VGPMÉ, als u dat nog niet bent. Alleen op die manier kunt u uw stem laten horen bij PME en uw rechten als gepensioneerde beschermen. U kunt zich aanmelden via de website van VGPMÉ: vgpme.nl/lid-worden/

Het lidmaatschap kost slechts 10 euro per jaar. En dat betaalt zich snel terug.

*Namens het VGG-bestuur,
Gerard Visscher*

Zorgverzekering 2024

De kieswijzers voor de verkiezingen kunnen weer de prullenbak in om plaats te maken voor de kieswijzers voor de zorgverzekering. We zijn als ouderen gauw geneigd de zaak te laten voor wat hij is, dan weet je tenminste wat je hebt.

Toch verandert er voortdurend van alles. In het vorige IB werd daar al iets over gezegd, en dat heeft, gezien de reacties, voor een aantal mensen goed uitgepakt. Het is in ieder geval verstandig kennis te nemen van wat er tegenwoordig te kiezen valt. Er speelt nogal wat tegenwoordig: wegvallende restitutiepolissen, overschreden zorgbudgetten, uitblijvende zorgcontracten, ...

Er zijn veel (onafhankelijke?) polisvergelijkers, maar ik vond poliswijzer.nl overzichtelijk en compleet en een aardige handleiding om zicht te krijgen op de materie.

Herman Goossens

Op de website van Poliswijzer.nl en in de digitale versie van het IB op de website van onze vereniging kunt u doorklikken voor antwoorden op onderstaande vragen.

- [Ins en outs over de zorgverzekering](#)
- [Wat is een basisverzekering?](#)
- [Verschillende soorten zorgverzekeringen](#)
- [Wat is een aanvullende zorgverzekering?](#)
- [Verschillende zorgverzekeraars](#)
- [Kinderen zijn gratis meeverzekerd](#)
- [Wat is het eigen risico?](#)
- [Wat valt niet onder het eigen risico?](#)
- [Eigen risico verhogen](#)
- [Wat is een eigen bijdrage?](#)
- [Een overzicht wat je betaalt voor de zorg](#)
- [Wat is zorgtoeslag?](#)
- [Meer over zorgverzekeringen](#)

Herinnert u zich deze nog?

Bij één van de leden van de VGG staat nog een zogenaamd ABC draaibankje. Het is een draaibankje met een speciale NSF-geschiedenis.

Na de tweede wereldoorlog was er een groot tekort aan machines en gereedschappen. De fabriek in Hilversum was leeggeroofd. Om de nood te lenigen heeft het bedrijf toen in eigen beheer en voor eigen gebruik een serie van deze draaibankjes gemaakt.

Het bankje is aangeboden aan het Philipsmuseum, maar de conservator wil er eerst meer informatie over hebben voordat er een beslissing over genomen wordt.

Daarom zijn wij op zoek naar informatie over de totstandkoming van deze machines. Het gaat dan om vragen als:

- Hoe veel zijn er gemaakt?
- Wie (personen, afdelingen en bedrijven) zijn er bij betrokken geweest?
- Is er nog documentatie over en waar is die mogelijk te vinden?

Als er iemand is die er iets over weet dan horen wij dat graag. Alle informatie is welkom. Uw antwoorden en tips graag sturen naar:

f2hrseijlhouwer272@hetnet.nl en h.brands.cs@home.nl

of naar de redactie van het Informatie Bulletin: hjm.goossens@gmail.com

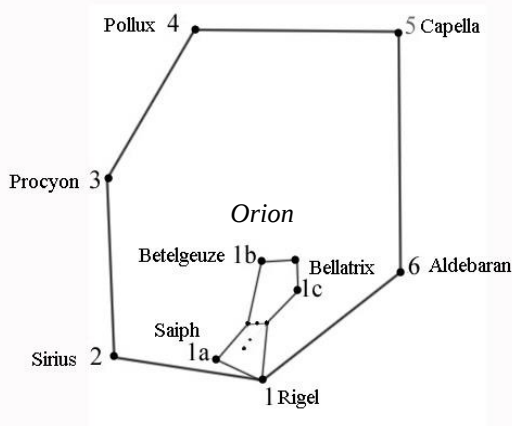
Rob Seijlhouwer en Hennie Brands

Kerststerren

Adam en Eva hebben ongetwijfeld met bewondering en ontzag naar het nachtelijk firmament staan kijken. Veel mooier dan wij het zien. Er was immers nog geen sprake van lichtvervuiling. Alleen de heldere maan kon de achtergrond doen verbleken. Maar net als bij ons kwam ook daar na volle maan de nieuwe maan, waarbij de flonkerende sterren schitterend afstaken tegen de diepzwarte hemel. De Melkweg, in het Gooi nu nauwelijks zichtbaar, spreidde zich uit over het grootste deel van het hemelgewelf als een bandelier van edelstenen op zwart fluweel.

Toch kunnen ook wij hier genieten van de sterrenpracht. Kijk eens in het najaar 's morgens, op een onbewolkte nacht voordat de schemering begint naar de zuidwestelijke hemel. Dan zie je de grote winterzeshoek, gevormd door de zes heldere sterren 1–6 in de figuur. Voor de sterren 4 en 5 moet je wel goed omhoog kijken. Maar dominant is ongetwijfeld het sterrenbeeld Orion. Ongenaakbaar en majestueus naar de aarde gekeerd als om ons te ..., vul zelf maar in, vele antwoorden zijn mogelijk.

De ster 1b in Orion is Betelgeuze. Het is een superreus met een diameter 1,2 miljard km, ongeveer 800x groter dan die van de Zon. Zij heeft inmiddels haar brandstof (waterstofgas) zowat helemaal verbruikt en kan elk ogenblik sterven. Geen zachte dood, maar een supernova, een astronomische ontplofing waarbij zoveel energie wordt uitgestraald dat ze dagenlang overdag zichtbaar zal zijn als de heldere maan. Daarmee graaft Betelgeuze haar eigen graf: door haar enorme afmeting verandert zij in een zwart gat. Een groot deel van de ster wordt door de supernova met bijna de lichtsnelheid de ruimte in geschoten, als grondstof voor nieuwe sterren. De straling zal na verloop van tijd wegzakken, maar de stofwolken zullen nog millennia lang door moderne telescopen kunnen worden waargenomen. Hoewel het naar verwachting dus toch nog wel even gaat duren voor Betelgeuze ontploft, blijven onderzoekers de rode reus goed in de gaten houden. Het is echt heel bijzonder als een ster ontploft. En dit is de dichtstbijzijnde kandidaat. Betelgeuze biedt ons de unieke mogelijkheid om te bestuderen wat er allemaal met een ster gebeurt voor deze explodeert.

Of we haar doodsstrijd ook zullen zien? Dat ‘elk ogenblik’ kan in het astronomische heelal wel honderdduizend jaar duren. Daarbij, Betelgeuze staat 640 lichtjaar bij ons vandaan. Als zij nu zou ontploffen, is dat hier pas over 640 jaar te zien. En misschien is ze al ontploft, maar nog geen 640 jaar geleden; het overlijdensbericht is dan nog onderweg. Vertel het je kinderen en kleinkinderen.

Ster nummer 2 is Sirius, de helderste van alle sterren. Dat wil niet zeggen dat die ook het dichtstbij staat of de grootste is. Een zwakke nabije ster kan nog zichtbaar zijn terwijl een ster die veel sterker is maar tevens veel verder weg staat niet te zien is. Alleen Venus en Jupiter zijn helderder, maar dat zijn geen sterren, het zijn planeten. Een ster is een kernfusiecentrale die veel licht uitstraalt. Planeten stralen geen licht uit. Die kunnen we zien omdat ze verlicht worden door hun moederster, bij ons is dat de Zon.

Een heel bijzondere ster is de Kerstster, de Ster van Bethlehem. Het verhaal is overbekend, de ster die de drie wijzen naar de nieuwgeboren Koning der Joden. Deze Kerstster blijft intrigeren. Een gewone ster gaat niet aan de wandel. Ja, ze draait in een etmaal helemaal om ons heen, van oost naar west, maar dat doen ze allemaal. En de volgende dag, zelfde tijd, staan ze allemaal weer op precies dezelfde plek. Wat zou die Kerstster dan kunnen zijn?

Ze was een wegwijzer die voor de drie wijzen de plaats bepaalde waar de nieuwe koning zou zijn geboren. Ze moest zich dus onderscheiden van andere sterren.

Er zijn drie kandidaten: een komeet, een samenstand van planeten of een supernova. We gaan ze eens bekijken.

1. Kometen. Een komeet is een brok ijs met gruis en stof (een grote vuile sneeuwbal). Die draait, veel sneller dan de planeten, in een zeer lang-gerekte ellipsvormige baan om de Zon om dan weer de ruimte in te verdwijnen. Als een komeet in de buurt van de zon komt gaat een deel van het oppervlak verdampen. Dat vormt dan de staart. Als de drie wijzen (het waren immers astrologen) elke dag voor hun vertrek een komeet observeerden, zouden ze hebben kunnen zien dat die steeds een stukje opgeschoven is ten opzichte van de vorige dag. Dat zou als richtingaanwijzer kunnen dienen. Nu zijn er twee soorten kometen: periodieke (regelmatig terugkerende) en niet-periodieke (eenmalig zichtbare). Van de periodieke kometen heeft men kunnen achterhalen dat er rond de geboorte van Jezus geen is verschenen. Van de niet-periodieken weten we het niet, die laten geen sporen achter, maar het zou kunnen. Kometen hadden in het verleden echter vaak een slechte reputatie als onheilsboodschapper. Dat zou een nadeel kunnen zijn voor een komeet om de titel 'Kerstster' te kunnen krijgen.
2. Planeten. In het jaar 6 v.Chr. was er een nauwe samenstand van Jupiter en Saturnus. Dat was een opvallend verschijnsel. Hun omloopbanen zijn groter dan die van de aarde. Als je ze een aantal dagen achter elkaar bekijkt zul je zien dat ze samen door het sterrenpatroon op de achtergrond heen dwalen. Al klopt het tijdstip niet helemaal, het zou een mogelijkheid kunnen zijn.
3. Supernova. Denk aan Betelgeuze. Men heeft kunnen achterhalen dat rond het jaar nul wel zo'n supernova heeft plaatsgevonden, maar die was alleen maar te zien op het zuidelijk halfrond, onzichtbaar dus voor de drie wijzen die zich op de andere helft van de aarde bevonden.

Alle geopperde mogelijkheden hebben hun bezwaren. De geleerden weten het nog steeds niet.

Hier zou ik het bij willen laten, ware het niet dat er een Kerstster en een Ster van Bethlehem bestaan die iedereen kent en die ook niet zo moeilijk te begrijpen zijn als bovenstaand verhaal:

Daarmee wil ik iedereen fijne feestdagen wensen.

Pierre Joosten

Zij die uit ons oog verdwenen

Wij hebben via een rouwbrief of anderszins kennisgenomen van het overlijden van:

Dhr. J. Scheepstra**	21 augustus 2023	Kockengen
Dhr. K. van Ree	21 september 2023	Hilversum
Dhr. R. Ruger	28 september 2023	Hilversum
Dhr. J. Wagemakers		Huizen
Dhr. P.J. de Jager	1 november 2023	Hilversum

De redactie en het bestuur van de VGG wensen alle nabestaanden veel sterkte toe bij het verwerken van dit verlies.

Het bestuur van de VGG

** Jan Scheepstra is jarenlang namens de klokkenclub lid van het bestuur geweest.

Leuk om langs te gaan?

Adres: Naarderstraat 29, Laren N.H.

Herman Goossens

Een reis door vulpenland

Op de bijdrage in het vorige IB over mijn vulpenervaringen kreeg ik een tip over een artikel in de NRC over iemands zoektocht naar de ideale vulpen-inkt. Ik vond het zo mooi aansluiten dat ik het artikel grotendeels hieronder weergeef. Een nieuwe hobby?

Herman Goossens

De hobby die mij, qua uitstelgedrag, de afgelopen maanden het meest in de weg heeft gezeten bij het werken aan mijn nieuwe roman, is schrijven. Echt schrijven. Letters vormen op papier, met een vulpen.

Maar er schrijft toch niemand meer met een vulpen? Dat zou je denken, tot je eens om je heen vraagt, of op Instagram kijkt (#fountainpen), of op Reddit (r/fountainpens). Of als je, zoals ik in januari, je eerste vulpen in dertig jaar koopt, gewoon om het weer eens te proberen, en dan in de winkel een bevriende hoofdredacteur ontmoet, die toevallig net zijn eerste vulpen in vijftig jaar staat aan te schaffen, en die daarna af en toe een ansichtkaartje stuurt, prachtig beschreven in Waterman Mysterious Blue Ink.

Sowieso blijkt: de allermooiste letters zijn de letters geschreven met een fijne vulpen. En met lekkere inkt. Want ik mag dan sinds januari een minicollectie van drie vulpenen hebben opgebouwd (Kaweco Liliputs, een Duits merk, in een klein donkerblauw lederen etuije van het Turkse merk Galen Leather, alles gekocht bij Akkerman Amsterdam), maar in vulpenen verzamelen ben ik verder niet zo geïnteresseerd. Het gaat me vooral om de verschillende merken, soorten en vooral kleuren vulpeninkt die er bestaan.

Dat kwam zo. Bij mijn januari-vulpen kocht ik meteen wat kleurtjes Kaweco-inktpatronen: blauwe, groene, grijze en, in de leegverkoop van een helaas gestopte winkel in Wolvega, fluorescerend gele. Ik herinnerde me van dertig jaar geleden dat de leukste kleuren inkt ontstaan als je een inktcartridge leeg hebt en je stopt een andere kleur in je pen. Dan krijg je eerst een tussenkleur, die geleidelijk plaatsmaakt voor de nieuwe. Toen ik na groene inkt de fluorescerend gele cartridge in mijn pen deed, ontstond er een kleur opgewekt frisgroen die mijn hele ziel deed juichen.

Maar niet voor lang. Al snel schreef mijn pen louter fluorescerend geel: fel onleesbaar. Als ik nou eens een druppeltje blauwe of groene inkt aan die gele cartridge toevoegde? Bij Fontoplumo in Delft bestelde ik een injectienaald met stompe punt, pipetteerde een druppel inkt op uit een blauwe cartridge en spoot die bij het geel. Mijn pen bleef hardnekkig geel schrijven. Het fluogeel was te sterk.

Dit was het begin van een obsessie. Ik zocht op internet naar ervaringen met vulpeninkt mengen en las dat dat eigenlijk niet mag, omdat inkten (ook van hetzelfde merk) met elkaar kunnen reageren tot iets wat je penpunt lelijk kan verstoppert. En dat je altijd je pen moet schoonmaken (hoe verschilt per pen, maar is makkelijk googlebaar) voor je aan nieuwe inkt begint.

Maar hoe kon ik dan aan vulpeninkt komen die de ogen troost? Want aan wat ik écht graag wilde, met een verbeterd soort hebbertigheid, was ik nog niet eens begonnen: inkt in een perfect bij mij passende, alle andere inkten overbodig makende kleur blauw. Mijn signature inkt.

Het handigste zou zijn als er inktpatronen bestonden in mijn gedroomde blauw. Sommige vulpenmerken maken pennen waar alleen hun eigen specifieke inktpatronen in passen, maar in mijn Kaweco-vulpen gaan gelukkig ‘gewone’ korte cartridges. Daardoor kan ik ook andere helderblauwe inkt proberen dan het best mooie, maar misschien wat generieke Kaweco Royal Blue. Bij Scrittura Elegante in Dordrecht, gespecialiseerd in minder bekende merken vulpen en inkt, bestel ik wat inktpatronen van het Britse merk Diamine. Dat is trouwens wél een bekend merk in vulpenland, en een van de weinige die behalve potten inkt ook een groot assortiment aan kleuren in cartridges biedt.

De meeste vulpeninktmerken verkopen hun inkt per pot, die maken helemaal geen inktpatronen. Je kunt je vulpen dan vullen met een speciale converter. Alleen zijn mijn Liliput-vulpen daar te klein voor. Bovendien: moet ik dan van elke inkt die ik wil proberen een hele pot kopen? Nee, blijkt als ik verder zoek: er zijn inksamples te koop. Daarmee kan ik, dankzij mijn injectienaald, lege en schoongewassen cartridges vullen. Nu is het hek van de dam. Fountainfeder in Flensburg (een Duitse plaats bij de grens met Denemarken waar ik een paar maanden eerder nog met de trein strandde; had ik toen maar van die winkel geweten) verkoopt inksamples van 35 verschillende merken, waaronder de fantastische Iroshizuku-serie van het Japanse merk Pilot waar ik bij Akkerman Amsterdam al een keer mijn penpunt in mocht dopen. Ik bestel negentien samples helderblauwe inkt van verschillende merken, en een paar soorten groen.

Ook koop ik bij Fountainfeder meteen een setje mix-inktsamples van het Japanse merk Platinum, in twee kleurtjes meer dan de regenboog. Want dat is inkt die gemáákt is om te mengen. En er zitten twee mooie tinten blauw tussen.

Nog voor ik de blauwe inkten test, ontdek ik dat Diamine Apple Glory het soort heldergroene inkt is dat je hele dag opfleurt. Voor de zekerheid koop ik meteen een heel potje (bij, heel toepasselijk, Appelboom in Laren). Ik doe dat ook om de groene tak van mijn zoektocht te stoppen: alleen Diamine heeft al meer dan vijftig soorten groene inkt. Soms moet je satisficen in plaats van optimalizen.

Inmiddels heb ik bijna dertig soorten blauwe inkt geprobeerd. En ik heb vooral heel veel niet geprobeerd. Diamine heeft zo'n honderd blauwe inkten uitgebracht; ik heb er maar tien. Er bestaat een blauwe inkt uit Taiwan die Cat at Dawn heet; ik wil die inkt. Zo ook Confidence Blue uit de Emotions-serie van Monteverde, een Amerikaanse inkt waar je ongetwijfeld instant-zelfvertrouwen van krijgt.

Tot nu toe ben ik over drie inkten het meest enthousiast. Iroshizuku Asa Gao en Iroshizuku Tsuyu Kusa schrijven heerlijk en zijn prachtig van kleur (Tsuyu Kusa gaat trouwens uit de handel, zul je net zien). En laatst bezocht ik Akkerman Den Haag, waar ik als kind in de jaren 70 mijn Snoopy-spulletjes kocht. De winkel is sindsdien wat intimiderender geworden, het is er manchetknoop-chic – maar ze maken er ook hun eigen inkten en ik wilde graag hun Akkerman Blauw in het echt zien. Meteen een hele pot gekocht, wat eigenlijk niet mocht van mezelf. Heerlijke inkt, mijn favoriete blauw tot nu toe. „Is dit je eerste Akkerman-inkt?“, vroeg meneer Akkerman. „Dan is het zeker niet je laatste.” Dat denk ik ook.

Er bestaat 'vulpenvriendelijk' papier. Dat geeft relatief weinig bleeding (dat de inkt doordrukt) en ghosting (dat je het geschrevene kunt zien aan de andere kant van het papier). Ook zie je daarop typische inkteigenschappen beter, zoals shading (donkere en lichte stukjes binnen een geschreven letter), sheen (overgangen naar een heel andere kleur binnen een letter) en shimmer (toegevoegde glitter). Die eigenschappen zie je ook beter als je een bredere penpunt gebruikt.

Als je er tegen kunt dat je letters minder strak zijn omdat de inkt een beetje uitloopt (feathering, wordt op neergekeken) kan goedkoop kopieerpapier, dat de inkt een beetje uit je pen zuigt, stiekem best lekker schrijven. Er bestaat geparfumeerde vulpeninkt (maar waarom zou je) en min of meer wervaste.

Je kunt van veel inkten online recensies met testfoto's vinden (er staan ruim 2.200 inkttests op Mountain of Ink, mijn nieuwe favoriete site). Kleuren inkt op een telefoon- of computerscherm zijn niet precies gelijk aan kleuren inkt thuis, uit je pen, op papier. Smaken verschillen. En stel dat je een hele verzameling samples vulpeninkt hebt waarvan je een deel niet mooi of lekker vindt schrijven, dan kun je die inktjes prima gebruiken om aquarelachtige tekeningen mee te maken, met een waterpenseel. Dat werkt trouwens ook erg goed als uitstelgedrag.

De auteur heeft haar pennen en inkt zelf betaald. Geen van de vermelde winkels wist van dit artikel. Inmiddels heeft ze een potje Confidence Blue besteld.

Ellen de Bruin

NRC, 15 september 2023

De keerzijde van AI

Twee keer eerder citeerde ik uit artikelen in Trouw over Artificiële Intelligentie, eerst over het tekstgenererend systeem ChatGPT en later over het beeldgenererend systeem MyJourney. Allemaal gratis uit te proberen op onze thuiscomputer, of zelfs op onze telefoon. Ook ik was, en ben, zeer onder de indruk van wat dit soort systemen voor elkaar krijgen. Maar of we dit nu het label intelligent moeten geven, daar heb ik toch wel grote twijfels over. Onderscheidend vermogen, creativiteit, humor, het ontbreekt allemaal. Toch is er een ratrace aan de gang tussen BigTech-bedrijven als Microsoft en Google om hun zoekmachines met dit soort systemen uit te breiden; angst om de boot te missen.

In Trouw van 21 oktober wordt een boekje open gedaan over wat al die ontwikkelingen ons kosten op het gebied van energie (en dus uitstoot). De modellen waar deze systemen op gebaseerd zijn, neurale netwerken, moeten getraind worden en daar is waanzinnig veel rekenkracht voor nodig. Maar dat is voor technici een uitdaging, dus aan de gang. Microsoft bouwde samen met Nvidia een supercomputer voor OpenAI, het bedrijf achter ChatGPT, met 285.000 processoren. Met elkaar consumeren die een enorme hoeveelheid energie, temeer omdat het trainen van één model vaak weken, zo niet maanden vergt, voor er een bevredigend resultaat uit komt.

Over dit energiegebruik houden de bedrijven zich op de vlakte. Stanford University heeft daar onderzoek naar gedaan en schat dat de training van GPT-3, het model waarop ChatGPT gebaseerd is, 1287 MWh aan energie heeft gekost, het jaarverbruik van ca 450 huishoudens. En dat voor één model, terwijl er steeds meer bedrijven aan de gang gaan met deze materie.

Daar komt nog bij dat, om het resultaat van de modellen te verbeteren, de neurale netwerken groter moeten worden, waarbij de trainingstijd onevenredig toeneemt. IT-consultancybureau Gartner schat dat het trainen van alle AI-modellen ca. 3,5% van de wereldwijde energieconsumptie voor zijn rekening zal nemen, met de bijbehorende vervuiling natuurlijk.

We hebben het tot nu toe alleen nog maar over het trainen van de AI-modellen, Het geven van een enkele opdracht aan b.v. ChatGPT valt daarbij in het niet. Maar als ChatGPT massaal wordt uitgerold wordt dat natuurlijk anders, dan gaat de wet van de grote getallen meespelen. Er is een schatting dat om (miljoenen) ChatGPT-gebruikers te bedienen, ca 3600 servers nodig

zijn met een totaal energieverbruik van 260 MWh/dag. Datacenters zijn grootverbruikers. Denk maar aan de Wieringermeer: daar gaat de helft van de opbrengst van de 99 windmolens naar het datacenter van Microsoft in Middenmeer (ondanks alle toezeggingen vóór de aanleg over de levering aan huishoudens).

Levering van elektriciteit via het openbaar net aan datacenters in Nederland, 2017-2021

Onderwerp	Leveringscategorie	Eenheid					
			2017	2018	2019	2020	2021
Levering elektriciteit datacenters	Totaal	GWh	1.652	2.367	2.747	3.184	3.730
	< 10 GWh	GWh	358	387	365	373	336
	> 10 GWh	GWh	1.295	1.980	2.382	2.810	3.394
t.o.v. totaal elektriciteitsverbruik	Totaal	%	1,48	2,09	2,42	2,82	3,29
	< 10 GWh	%	0,32	0,34	0,32	0,33	0,30
	> 10 GWh	%	1,16	1,74	2,10	2,49	2,99
t.o.v. totaal elektriciteitslevering via openbaar net	Totaal	%	1,67	2,34	2,73	3,21	3,74
	< 10 GWh	%	0,36	0,38	0,36	0,38	0,34
	> 10 GWh	%	1,31	1,96	2,37	2,84	3,40
Adressen	Totaal	aantal	205	210	210	210	210
	< 10 GWh	aantal	175	175	175	175	165
	> 10 GWh	aantal	35	35	40	40	50

Bron: CBS

We hebben het hier alleen nog maar over de datacenters. De communicatie tussen datacenters onderling en met eindgebruikers vergt een hoeveelheid energie van dezelfde orde van grootte. Al die digitale diensten waar we meer en meer aan gewend raken, slurpen enorme hoeveelheden energie. Maar willen / kunnen we nog zonder? Ik ben bang van niet.

Herman Goossens

Boekbespreking

Titel: Naar zachtheid en een warm omhelzen
Auteur: Adriaan van Dis
Uitgever: Augustus Atlas Contact
ISBN: 9789025473389
Aantal pagina's: 224

Een negenjarige jongen wordt tijdens een inzinking van zijn door oorlogsherinneringen gekwelde vader opgevangen in het huis van zijn grootouders. Maar in dat huis wacht hem een andere oorlog: de vrouw die door de barse grootvader was aangenomen als 'meid voor dag en nacht' verzet zich steeds meer tegen haar dienende rol. Zij, Ommie, vervult de rol van grootmoeder en groeit uit tot vredestitel in de gehavende familie van haar broodheer. Ook tijdens de oorlog bleek zij al een heldin. De jongen spiegelt zich aan haar dapperheid en zij helpt hem zijn angsten te overwinnen. Er ontstaat een hechte band tussen die twee – gekleurd door hun hunkering naar liefde en erkenning. In de reconstructie van Ommies leven en die ingrijpende zomer schakelt van Dis op verrassende wijze van vroeger naar nu en laat zo zien wat het heden zegt over het verleden. Met 'Naar zachtheid en een warm omhelzen' schrijft hij een vergeten hoofdstuk uit zijn oeuvre.

Het hiernavolgende fragment is afkomstig uit dit boek en te lezen als een kort verhaal.

Herman Goossens

Kort verhaal

Na een ochtend schrijven leg ik mijn pen neer en stap ik in het heden. Letterlijk. Niet langer dan vier uur zitten en naar buiten om mijn kapotte heup soepel te houden. Altijd dezelfde wandeling, over de brug, langs het water, het park in. Uitrusten op hetzelfde bankje onder de bomen. Naar de mensen kijken. Soms zie ik een verhaal boven hun hoofd hangen, als het tekstballoonnetje in een strip, of waait er een geur aan, vang ik een woord op, de wonderlijkste accenten. Het heden zit vol herinneringen aan het verleden. Ik heb altijd een aantekeningenboekje bij me voor als me iets te binnen valt. Laat Proust in de koektrommel, het park is mijn madeleine.

Met een beetje geluk moet ik mijn bankje delen en voel ik de nieuwsgierige blikken naast me. Wat ik opschrijf? Of ik van de krant ben? Of van de politie? Een vraag die me werd gesteld door twee jongens die ik al een paar keer in het zwervershoekje met grote tassen in de weer had gezien. ‘Nee man, ik ben een dief. Ik jat verhalen.’ We maakten grappen over hun handeltjes, over het park, dat hun huiskamer was. Ze hadden me al lang in de smiezen, Hamza en Ricardo – twee vingervlugge kameraden die samen langs de winkels slieden.

Al kletsend merkte ik dat ik erg op mijn woorden moest letten. Wat was een roman precies? Wat bedoelde ik met ‘teruggaan in de tijd’? Een tijd zonder internet en smartphone.

‘Lezen jullie wel eens een boek?’ vroeg ik.

Nee, nooit.

‘Jullie bestellen niet alleen mij maar vooral jezelf door nooit te lezen.’

Waar had die rare meneer het over?

‘Ik schrijf over mijn grootouders in de oorlog.’

Oorlog? Welke?

‘De Tweede Wereldoorlog.’

Hamza haalde zijn schouders op. ‘O, die van jullie.’

Ze willen allebei weten of je rijk kunt worden door over de oorlog te schrijven. ‘En grootouders, wat zijn dat?’ vraagt Ricardo. Vijftien schatte ik hem – vuile hoody, trainingsbroek, slechte tanden en brokkelnagels.

‘Heb je een opa, een oma?’

Daar vroeg ik wat... moest hij even over nadenken. Ze woonden in een ander land.

Had hij ooit bij ze op schoot gezeten? Of een foto? Nee.

Hoe heetten ze, wat deden ze? Leefden ze nog? Geen idee.

Ik liet een foto van mijn grootvader zien. En ja hoor, daar ging mijn Iphone, van hand tot hand,

'14 Pro,' schatte Ricardo met een kennersoog, 'Mooie telly.'

'Wat een snor,' zei Hamza, 'hij lijkt wel een Arabier.'

'Dat zou hij vast leuk gevonden hebben gevonden,' loog ik. 'Weet je wat, verzin een opa. Dat zijn de beste. Doe je ogen dicht, dan zie je hem.'

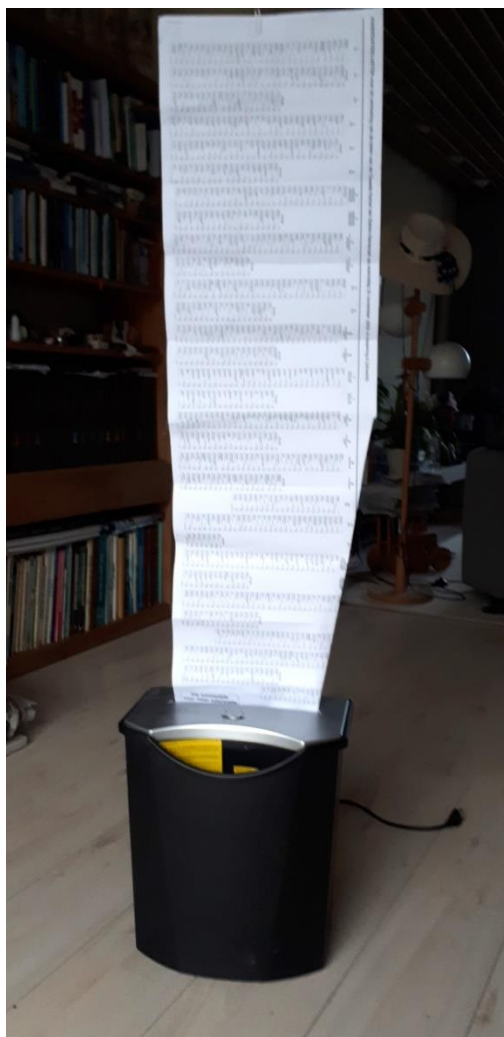
Daar stonden ze, in hun vuile streetwear, met gesloten ogen een opa te verzinnen. Heel braaf. Geef hem een wandelstok, zei ik. Een land, een huis. Geluk. Grijs haar. Een portemonnee.

Of ik hun opa wou worden? Nou vooruit. Voor één dag. Kostte me wel wat: tien euro per kleinkind.

afkomstig uit: 'Naar zachtheid en een warm omhelzen' van A. van Dis

Ten slotte

26 lijsten, 1005 kandidaten
Mag het volgende keer ietsje minder?!

VGG-ACTIVITEITEN en CONTACTPERSONEN

secretaris@vegege.nl

www.vegege.nl

Redactieteam Informatie Bulletin

Eindredactie:

Hr. H.J.M. Goossens tel. 5310101

Hasselaarlaan 66, 3755 AX, Eemnes

Email: hjm.goossens@gmail.com

Opmaak en vormgeving:

Hr. J. Rebel tel. 5256649

De sociëteit:

Larenseweg 165 - 167
1222 HG Hilversum
Telefoon 6855471

Gebouwbeheerder:

Voor gebreken of onderhoud:

Hr. A. van Bruchem tel. 0642233490

*(Klachten etc. a.u.b. noteren in het
zwarte boek op de bar van de soos!!!)*

Activiteiten:

Bridge (wo-middag)

Hr. W.J.C. Gooiker tel. 6239644

Biljarten (wo- en do-middag)

Hr. L.A.C. Aquina (wo) tel. 6830613

Hr. A.A. Rigger (do) tel. 6944000

Klaverjassen (di-, do-middag, do-avond)

Mevr. H.A. Sloot tel. 0623265254

Hr. R. Luijter tel. 0651920306

(di-avond: 19.30 tot 22.30 uur)

Mevr. J. Klaver tel. 0640235042

Klokkenclub (di-, do-, vrijdag)

Hr. J.D. Grondman tel. 6858767

Vacant

Bestuur:

Voorz.: Hr. W.J.C. Gooiker tel. 6239644

1^e secr.: Hr. J. Rebel tel. 5256649

2^e secr.: Hr. Fr. v.d. Post tel. 6560212

1^e penn.: Hr. Fr. Dams tel. 6421374

2^e penn.: Hr. J. Sloot tel. 0618891884

Pensioenzaken:

Hr. G.J. Visscher tel. 5881085

Hr. H.L.M. Raaijmakers tel. 030-6378766

Eindredactie Informatie Bulletin:

Hr. H.J.M. Goossens tel. 5310101

Gebouwenbeheer:

Hr. A. van Bruchem tel. 0642233490

Telefoonnummers:

Telefoonnummers vermeld zonder kengetal
hebben allemaal kengetal 035.

Bestuursvergadering:

Meestal de eerste maandagmiddag van de
maand.

de Toekomst

de Toekomst is een full service cross media bedrijf met een unieke combinatie van interactieve en grafische media.

Print media

- studio
- drukkerij
- print & copy
- sign & display

Online media

- design
- apps en mobile
- websites & cms
- online marketing

Een keer kennismaken? Bel 035 7200 600 of mail naar info@detoekomst.nl
U bent van harte welkom bij onze inspirerende locatie in Hilversum.

Loosdrechtseweg 198 – 1215 KD Hilversum
telefoon +31 35 72 00 600 – info@detoekomst.nl

LARENSEWEG 187
TEL. 6858390 H'SUM

**VOOR AL UW CV AANLEG
EN STORINGEN**

- *GAS en WATERLEIDING*
- *SANITAIR-ELEKTRA*

